

Хоменко І.О., д.е.н., професор, Петренко Я. В., студентка групи ЕП-171
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ

Домовленість більше 20-ти великих нафтових експортерів (згода «ОПЕК плюс»), досягнута у грудні 2016 року продемонструвала свою значимість та успішність. По-перше, згода охопила всіх впливових продуцентів, по-друге, його учасники у повному обсязі виконали свої обов'язки і, по-третє, її реалізація забезпечила балансування нафтового ринку, позитивно відобразилось на ринках інших паливно-енергетичних товарів.

Починаючи з січня 2017 р. учасники згоди «ОПЕК плюс» зменшили сумарний добуток на 1,8 млн барр./добу, а у середині 2018 р., по мірі зростання цін, скоротили ці обмеження у два рази. Якщо розглядати енергоспоживання за останні роки, то світова економіка продемонструвала прискорення темпів приросту споживання первинної енергії з варіаціями цього показника у розрізі географічних регіонів, об'єднання держав, окремих економік, секторів господарства, видів енергоносіїв. Корекція параметрів глобального та регіональних енергетичних ринків зумовлена політичними, соціально-економічними та науково-технічними факторами:

- загострення конкурентної боротьби за ринки збуту зі сторони постачальників з використанням торгово-політичних, дипломатичних, інформаційних, воєнних та інших методів;
- різнохарактерна реакція нето-імпортерів;
- впровадження нових технологій, які дозволяють, з одного боку, частково компенсувати ріст виробничих та транспортно-логістичних витрат, а з іншого боку, оптимізувати розподіл енергоносіїв по каналам міжнародної торгівлі, їх локальне споживання шляхом розвитку сфер ефективності та відновлюваної енергетики, атомної енергетики, більш широкого використання місцевих видів палива.

У 2017 р. порівняно з 2016 р. глобальне споживання енергоресурсів розширилось на 2,2%, що на 0,1 в. п. вище аналогічного показника попереднього періоду, і на 0,5 в. п. більше середнього значення за остання десятиліття. Також звертає на себе увагу існуюча тенденція зниження/стабілізація витрати енергії в розвинених країнах світу. У державах-членах ОЕСР темпи приросту розгляненого показника склали 1,3% (у 2009 р. та 2014 р. в них було навіть його скорочення на 5,0% і 0,9% відповідно). Поза простором ОЕСР ситуація залишалась неоднорідною. У країнах СНД після декількох років зниження енергоспоживання виросло, почало наростати темпами 1% в рік, а в економіках

Азіатсько-Тихоокеанського регіону даний показник приблизився до 6% в рік, що і стало ключовим фактором розвитку світової енергетики та торгівлі паливно-енергетичними товарами.

Структура глобального споживання первинної енергії продовжувала еволюціонувати від нафти та вугілля до більш екологічно «чистим» видам енергоносіїв – газу, атомної енергії та відновлюваної енергії на десятки долі відсоткових пунктів. В цілому за період з 2007 р. по 2017 р. кількісні зміни поступово перейшли у якісні, поки ще слабкі, - питома вага вуглеводневого палива скоротилась на 1,4-2,2 в.п. (табл. 1)

Таблиця 1

Структура витрат світового енергобалансу у 2007 р., 2016-2017 рр.

Рік/Показник	Вуглеводневе паливо				АЕС	ГЕС	ВЕ
	Нафта	Газ	Вугілля	Усього			
2007 р.	36,0	21,9	29,8	87,7	5,4	6,0	0,9
2016 р.	34,4	23,2	28,0	85,6	4,5	6,9	3,1
2017 р.	34,2	23,4	27,6	85,2	4,4	6,8	3,6
Зміна у 2016-2017 рр., в.п.	-0,2	0,2	-0,3	-0,4	0,0	-0,1	0,5
Зміна у 2007-2017 рр., в.п.	-1,8	1,4	-2,2	-2,5	-1,0	0,8	2,7

Джерело: [1]

У другій половині нашого століття відновлювана енергетика зберегла високі темпи розвитку. У зв'язку з впровадженням нових ідей та застосуванням сучасних технічних рішень: у світі – при посиленні активності творчої думки, вимірюваної числом виданих патентів, у секторі відновлюваної енергетики спостерігалось зниження вартості будівництва та експлуатації об'єктів відновлюваної енергетики. За минули десятиліття у ЄС електроенергія, вироблена з використанням сонячних батарей, подешевшала на 73%, вітряних енергетичних установок морського базування – на 23%.

У 2017 р. витрати відновлюваної електроенергії збільшилась на 17% порівняно з 2016 р. У структурі глобального споживання енергії питома вага даного сегменту виросла з 3,2% до 3,7%, в основному через розширення потужностей морських вітряних енергетичних установок. Серед регіонів лідирував АТР, на долю якого припадало 36% сумарного попиту на відновлювану енергію, за ним слідували країни об'єднаної Європи (33%) та Північної Америки (23%). Розвинені країни спожили відновлювану електроенергію на 70% більше, чим держави, які не входять у ОЕСР.

Особливістю сучасного світового господарства є зростання попиту на електроенергію завдяки тій обставині, що з вдосконаленням технологій

підвищуються ефективність переробки, транспортування, розподілу енергоресурсів, і, відповідно, безпека та комфорт при їх використанні. Все більш широкі сфери охоплюються електронікою, діджиталізацією економіки і т. д. У 2017 р. у вигляді електроенергії було прийнято 43% спожитої у світі енергії проти 39% у 2007 р.

Таким чином, якщо говорити про перспективи розвитку енергоресурсів, то за думкою експертів ООН, вуглеводневе використання енергоресурсів буде лежати в основі світового енергобалансу, як мінімум, до кінця ХХІ століття, однак глобальну стратегію розвитку слід базувати на трьох «Е»: енергетика, економіка та екологія. Саме чиста відновлювана енергетика може стимулювати економічний ріст та не зашкодити екології. Відновлювана енергетика залишаються найшвидше зростаючим сектором енергетики і в той час відбувається відтік інвестицій із сфери видобувного палива. Міжнародний ринок енергоресурсів зазнає змін через посилення вимог по викидам парникових газів у всьому виробничому ланцюгу, що може додати суттєві структурні корективи. І все це буде відбуватись у різних секторах на фоні прискорення ринкових змін в умовах загострених геополітичних реаліях.

Список використаних джерел і літератури

1. "BP Statistical Review of World Energy, 2019". URL: <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2019-full-report.pdf>
2. Іванов А. С., Матвеев І. В. «Сучасний етап розвитку світової енергетики», 2019.
3. "World Bank", "World Bank Commodities Price Data 4-Jan-2019". URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/921301546633915027/CMO-Pink-Sheet-January-2019.pdf>
4. Хоменко І.О. Еколого-економічна оцінка водокористування, охорони і відтворення водно-ресурсного потенціалу регіону / І. О. Хоменко, Л. В. Бабаченко // Молодіжний економічний дайджест — 2015. — № 2-3 (5-6). — С. 57-62.
5. Хоменко І.О. Water pollution as a major worldwide problem / Khomenko I.O., Yusukhno S.I., Kostrub L.M. // Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2019: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, 17-18 квітня 2019 р.): у 2-х ч. / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2019. – Ч. 1:С.43.